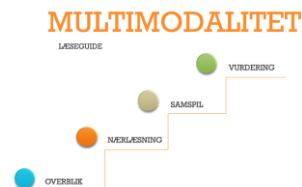


Bilagsliste

- 1) Baggrundslæsning til læreren om multimodalitet
- 2) Fagtermer til lærer
- 3) Litteraturliste
- 4) Forslag til kulturpersonligheder
- 5) Abefjæs: 5a med tekst + 5b med billede
- 6) Læseguide – digital PP
- 7) Skema til indholdstømning
- 8) Informationssøgning og ophavsret – digital PP
- 9) Produktionsguide – step by step
- 10) Produktionsguide – sæt system i dine valg (udfyldt stand og tom)
- 11) Organisering af multimodale præsentationer og elevrespons
- 12) Afsluttende refleksionslog
- 13) Vurderingsskema til lærer



Definition af multimodalitet

Man kan udtrykke noget, man gerne vil fortælle på flere forskellige måder, fx gennem verbalsprog (tale, skriftsprog), nonverbalt sprog (fx gestik), billeder, lyd, grafiske fremstillinger, tabeller, noder osv. Lige nu forklares noget v.h.a. skriftsprog. Man kunne også producere en lille video, hvor man tegner dét, man gerne vil formidle, mens man indtaler og forklarer.

De forskellige måder at udtrykke sig på, kalder man for modaliteter.

Mange tekster er sammensat af flere modaliteter. Multimodalitet betyder, at mediet benytter flere modaliteter. Fx benytter en billedroman tekst og billede. Billedromanen er derfor multimodal.

Det kræver noget forskelligt af læseren at forstå et billede og forstå en tekst. Billedet forklarer indhold på en anden måde end teksten, men tilsammen udgør de en betydning, som er større end hver enkelt modalitet for sig. Det stiller særlige krav til fortolkningen af multimodale tekster. I en billedroman kan man finde én del af fortællingen i teksten og en anden del af fortællingen i billedsiden. Tilsammen udgør de historien.

En hjemmeside er et eksempel på en multimodal tekst. En multimodal tekst formidler sit budskab på flere forskellige måder. For eksempel ved at kombinere billede, skrift og lyd. Man kalder derfor billeder, skrift og lyd for repræsentations- eller udtryksformer.

Det modsatte af en multimodal tekst er en monomodal tekst. En monomodal tekst er fx en bog uden billeder. Den benytter kun én repræsentationsform, nemlig skriften.

Det er vigtigt at analysere hvordan repræsentationsformerne supplerer hinanden i en tekst. Dette har nemlig betydning for tekstens troværdighed og budskab.

Man skal huske på, at læseren af en bog eller hjemmeside vil opfatte de forskellige modaliteter som ét samlet udtryk, og disse modaliteter bør derfor have et samspil, der på en gang har en vis **redundans** (gentagelse) og sammenhæng og samtidig giver noget mere og andet, der udvider oplevelsen eller forståelsen. De forskellige modaliteters styrke (affordans) skal udnyttes.

Affordans - modalitetens forcer eller styrker.

Affordans er en slags 'fordel' af at bruge en given modalitet. Levende billeder vil virke væsentlig bedre end tekst til at beskrive overfor et barn, hvordan man laver rørag, og derfor har videoen en høj affordans til netop dette formål. Tekster i punktform kan være gode til at lave indkøbslister eller opskrifter, mens lyd og noder har høj affordans til at diskutere musik. Man kan tale om en "**funktionel specialisering**" (Michael Jensen).

Det handler altså om at forstå, hvordan man udnytter de forskellige modaliteters styrke til at komme ud med det budskab, man vil. Det kan være for at skabe effektiv og motiverende kommunikation, eller for at ramme en bestemt målgruppe.

Der er altid indhold, der er vanskeligt at udtrykke med blot én udtryksform - [metrosoel.dk](http://www.metrosoel.dk) beskriver det således: "fx kan man forestille sig, at en skriftlig beskrivelse af et baggerslag i volleyball fungerer godt sammen med en video med billede og lyd. Omvendt vil en video, der skal fungere som huskeliste næppe være en succes."

Kilder, referencer eller litteratur:

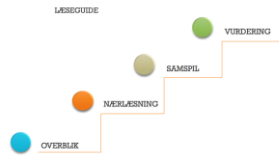
Bundsgaard, 2006: Kilder til danskfaget

Hansen, 2010: Læremiddelanalyse - multimodalitet som analysekategori

Mikkelsen, Merete Breinholt, 2013, Børns multimodale potentiale i indskolingen

Jensen, Michael - Multimodalitet, Prezi

<http://www.metrosoel.dk/multimodalitet>



Fagtermer til læreren

Affordans - STYRKE. Fælles for modaliteterne er, at de kan og gør forskellige ting. De har forskellige fordele og forskellige begrænsninger (styrker og svagheder).

Vi siger, at modaliteterne har forskellig affordans, hvilket betyder, at de forskellige modaliteter har styrker og svagheder i forhold til at kommunikere hensigtsmæssigt.

De forskellige modaliteter indeholder følgende styrker: Billeders affordans er, at de kan vise en genkendelig virkelighed som en helhed, lydens affordans er, at den kan betone og anslå en stemning, ords affordans er, at det præcist og nøgternt kan beskrive årsagssammenhænge, det kropslige, her specielt gestik og mimik, kan understrege en pointe samt kommunikere om følelser og handlinger. Det er især vigtigt at kende til de forskellige modaliteters affordans, når man har mulighed for at vælge imellem dem i forbindelse med at skulle udtrykke et bestemt budskab. Hvis man for eksempel gerne vil fortælle, hvordan en person ser ud, kan billedet være en mere præcis gengivelse end ord. Derudover er det også vigtigt at have modaliteternes affordans for øje, når man skal kombinere dem i et samlet udtryk. For eksempel vil valget af underlægningsmusik i en gyserfilm have afgørende betydning for, hvordan stemningen og spændingsopbygningen opleves.

Funktionel specialisering - fordeling af kommunikationsopgaver mellem forskellige modaliteter.

Forskellige modaliteter har specialiserede opgaver og funktioner i kommunikationshandlingen = funktionel specialisering (kress). Tekst og billede udtrykker noget forskelligt og supplerer hinanden = tilsammen leverer de et samlet udtryk.

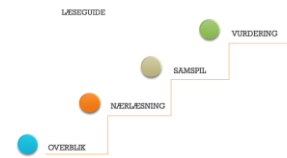
Redundans - at udtrykke noget (det samme) på forskellige måder. forskellige modaliteter i en tekst formidler den samme information, men på forskellige måder = multimodal redundans (Kress)

Modalitet - udtryksmåde

Hvad skal eleverne lære om modalitet?

- At alle modaliteter kommunikerer mening
- At forskellige modaliteter har forskellig affordans og dermed egner sig til noget forskelligt
- At vælge den/de modaliteter, der egner sig til at kommunikere det, de har på hjerte

Multimodal - brug af flere modaliteter. Tekster, der anvender flere udtryksformer i et samlet udtryk.



Anvendt litteratur i undervisningsmateriale

- Andersen, Jens. (2014) ”Denne dag, et liv - en Astrid Lindgren-biografi”. Forsiden. København: Gyldendal.
- Bjorvand , A. & Aisato, L. . (2016) ”Astrid Lindgren - En biografi for børn”. Forsiden. København: Gyldendal.
- Grønkjær, Louise: ”Kan Norge på én gang være grønt foregangsland og storproducent af olie?”, Information 6. maj 2015.
- Herfurtner, Rudolf. (2009) ”Monet for børn (Bog og CD-Rom)”. S. 22-23. Risskov: Klematis.
- Naas, T. E. (2013) Abefjæs - graphic novel. S. 18. Aarhus: Turbine.
- Søndergaard, M. R.. (2004) ”Mary - Danmarks kronprinsesse (Det lille fagbibliotek)”. Forsiden og s. 6-9. Albertslund: Malling Beck.
- Riising, Jacob. (2015) ”De 100 sejeste mennesker i verden – nu med hest”. S. 110-111. København: Forlag Carlsen.
- Wolde, Gunilla. (1998) Totte går ud – Pegebog. S. 6 og s. 10-11. København: Carlsen.
- Wung-Sung, Jesper. (2016) Diego & Dolly - graphic novel. S. 9, 23, 33 og 53. København: Høst.
- Aakeson, K. F. (2012) I love you Danmark - Graphic novel. S. 56-57. København: Gyldendal.

Anvendte hjemmesider i undervisningsmaterialet:

E-magasinet Tjeck: <http://www.tjeck.dk/> set: 16.jan 2016

Kenneth Bogh Andersens hjemmeside: <http://www.kennethboeghandersen.dk/> set: 21. feb 2016

Sportens Hall of fame: ”Ragnhild Hveger - svømmer”:

<http://www.sportenshalloffame.dk/Default.aspx?ID=21> set: 16. jan 2016

Vi unge – online: <http://www.viunge.dk/> set: 16. jan 2016

Århus kulturhovedstad 2017: <http://www.aarhus2017.dk/da/> Set: 16.jan 2016

Anvendte online-videoer i undervisningsmaterialet:

Arla Harmonie. 2015: https://www.youtube.com/watch?v=E7iBz0Y_FDo Set: 16. jan 2016

Heidi Frederiksmose: Multimodale tekster 2015: <https://www.youtube.com/watch?v=au1-DhgLKgQ&feature=youtu.be>

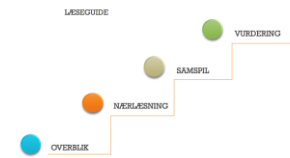
Kim Fupz Aakeson læser op <https://vimeo.com/127696029>

Kortfilm ”Spegelbarn” af Erik Rosenlund: <https://vimeo.com/28621309>

Oddset ”Tennis: Slikker linjen - Der er så meget kvinder ikke forstår (sjov reklame) ”. 2014 <https://www.youtube.com/watch?v=M38gNDd5njc&feature=youtu.be>

Faglitteratur - baggrundsviden

- Christensen, E. D. . & Ipsen, M. (2015) Multimodal læsning - tretrinsmodellen som element i kritisk læsning: *Digital læsedidaktik*, 2015. på Akademisk.



- Eriksen, M. V. & Jespersen, M. B. (2013) @Itid online – kommunikation \ sprog \ læsning. Frederiksberg: Dansk lærerforeningens Forlag.
- Eriksen, M. V. & Jespersen, M. B. . (2012) @Itid online – kommunikation \ sprog \ læsning lærervejledning. Frederiksberg: Dansk lærerforeningens Forlag.
- Hansen, J. J. . & Carlsen, D. . (2015) Digital læsedidaktik . København: Akademisk Forlag.
- Hay, T. & Arne-Hansen, S. . (2013) _Nye sider Om kommunikation i nye medier: *Fandango 7 – vinkler på dansk*, 2013. på Gyldendal.
- Jelert, B. & Herholdt, L. . & m, m. (2010) nr. 7: Læsning og multimodalitet: *Viden om Læsning*, nr. 7 /2010(marts). på Nationalt Videncenter for Læsning.
- Lorentzen, R. F. & Agger, A. (2016) Det multimodale tekstbegreb. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Rytter, Charlotte . (2016) Prøveklar. Guide til iPrøven. Skriftlig fremstilling. København: Gyldendal Uddannelse.
- Skyggebjerg, A. K. . (2016) Dansk i dybden - Biografier. København: Gyldendal Uddannelse.
- Tønnessen, E. S. . (2012) Sammensatte tekster - børns tekstpraksis. Aarhus: Klim.

Inspirationslitteratur til videre arbejde med “Fortæl et menneske”:

Min historie:

- Blendstrup, Jens. (2007) ”Alle dage er kiksedage”. Illustreret af Lars Vegas Nielsen. Dansk lærerforeningens forlag
- Karrebæk, Dorte. (2009) ”I tilfælde af krig”. Illustreret af forfatter. Dansk lærerforeningens forlag
- Plambeck, Dy. (2008) ”Drømme Højen”. Illustreret af Helle Vibeke Jensen. Dansk lærerforeningens forlag
- Skov, Leonora Christina. (2008) ”Glashuset”. Illustreret af Lillian Brøgger. Dansk lærerforeningens forlag
- Thau-Jensen, Cato. (2007) ”Et hjem med gevær”. Illustreret af forfatter. Dansk lærerforeningens forlag
- Aakeson, Kim Fupz. (2009) ”Langhårsfrisur”. Illustreret af Rikke Villadsen. Dansk lærerforeningens forlag

Podcast

Fundet den 3.2.2017:

<http://www.radio24syv.dk/programmer/elektronista/15434165/240-youtubes-stjerner-rasmus-brohave-og-camilla/>

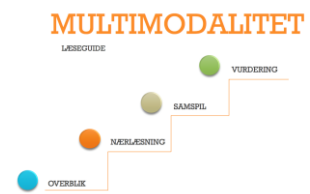
<http://www.radio24syv.dk/programmer/mikrofonholder/15385930/first-lady-annemette-rasmussen-og-sarah-von-essen/>

<http://www.radio24syv.dk/programmer/mikrofonholder/14745640/kaerligheden-til-johannes-slok-hanne-gravgaard/>

Inspirationslitteratur

Biografier

- McCarthy, Shaun. (2004) “J.K. Rowling”. Holte: Flachs.
- Vernon, Roland. (1996) ”Mozart”. København: Atelier.



Inspirationslitteratur til videre arbejde med multimodale tekster:

- Bachelet, Gilles. (2006) Min kat er meget, meget dum - billedbog. København: Sesam.
- Bing, Elin. (2009) lige noget for mig - billedbog. København: Politiken.
- Eken, Cecilie. (2007) Mørkebarnet - billedbog. København: Sesam.
- Gaiman, Neil. (2009) Coraline - graphic novel. København: Høst.
- Garcíá, Jorge. (2010) Porten mellem verdenerne (Jules Verne juniors ekstraordinære oplevelser) - tegneserie. Frederiksberg: Cobolt.
- Innocenti, Roberto. (2002) Det yderste sted - billedbog. Karlslunde: Agertoft.
- Johnsen, Zenia. (2014) Billy smiler rødt - let læst. København: Calibat.
- Leandroer, Kristoffer. (2013) Navnepigen - Manga. Aarhus: Turbine.
- Lejonc, Alfred. (2012) Magisk magi! - tegneserie. Højbjerg: ComicBooks.
- Malmberg, Sofia. (2013) Elin under havet - graphic novel. København: Høst.
- Naas, T. E. (2013) Abefjæs - graphic novel. Aarhus: Turbine.
- Naifeh, Ted . (2007) Courtney Crumrin og natvæsenerne - tegneserie. København: Egmont Serieforlaget.
- Oscar K., -. (2014) Lejren - billedbog. København: Høst.
- Reger , Rob. (2007) Emily the Strange. København: Carlsen.
- Reger, Rob. (2009) Emily the Strange – Emilys refleksioner. København: Carlsen.
- Stower, Adam. (2005) Smæk! - billedbog. Holte: Flachs.



Forslag til kulturpersonligheder

- listen suppleres med elevernes bud

Definition:

En kulturpersonlighed er en offentlig kendt person som ytrer sig regelmæssigt om kulturelle spørgsmål. Vedkommende har særlige evner eller talent for fx. kunst, sport, musik, litteratur, skuespil, filosofi, journalistik.

Sport:

Mikkel Hansen
Michael Agger
Anja Andersen
Michael Laudrup
Peter Gade

Musik:

Gulddrengen
LOC
Thomas Blachman
Niels Hausgaard
Lukas Graham

Litteratur:

Yahya Hassan
Kim Fupz Aakeson
Klaus Rifbjerg
Dan Turéll
Tove Ditlevsen

Arkitektur/ billedkunst:

Kristian von Hornsleth
Bjarke Engells
Asger Jorn
Tal R
Bjørn Nørgaard
John Kørner

Teater/ film:

Anne Marie Helger
Hella Joof
Lars von Trier
Erik Clausen
Rasmus Bjerg
Nikolaj Lie Kaas

TV:

Anders Agger
Abdel Aziz Mahmoud
Sofie Linde
Troels Kløvedal
Linse Kessler
Sebastian Klein

Debat/ journalistik/politik:

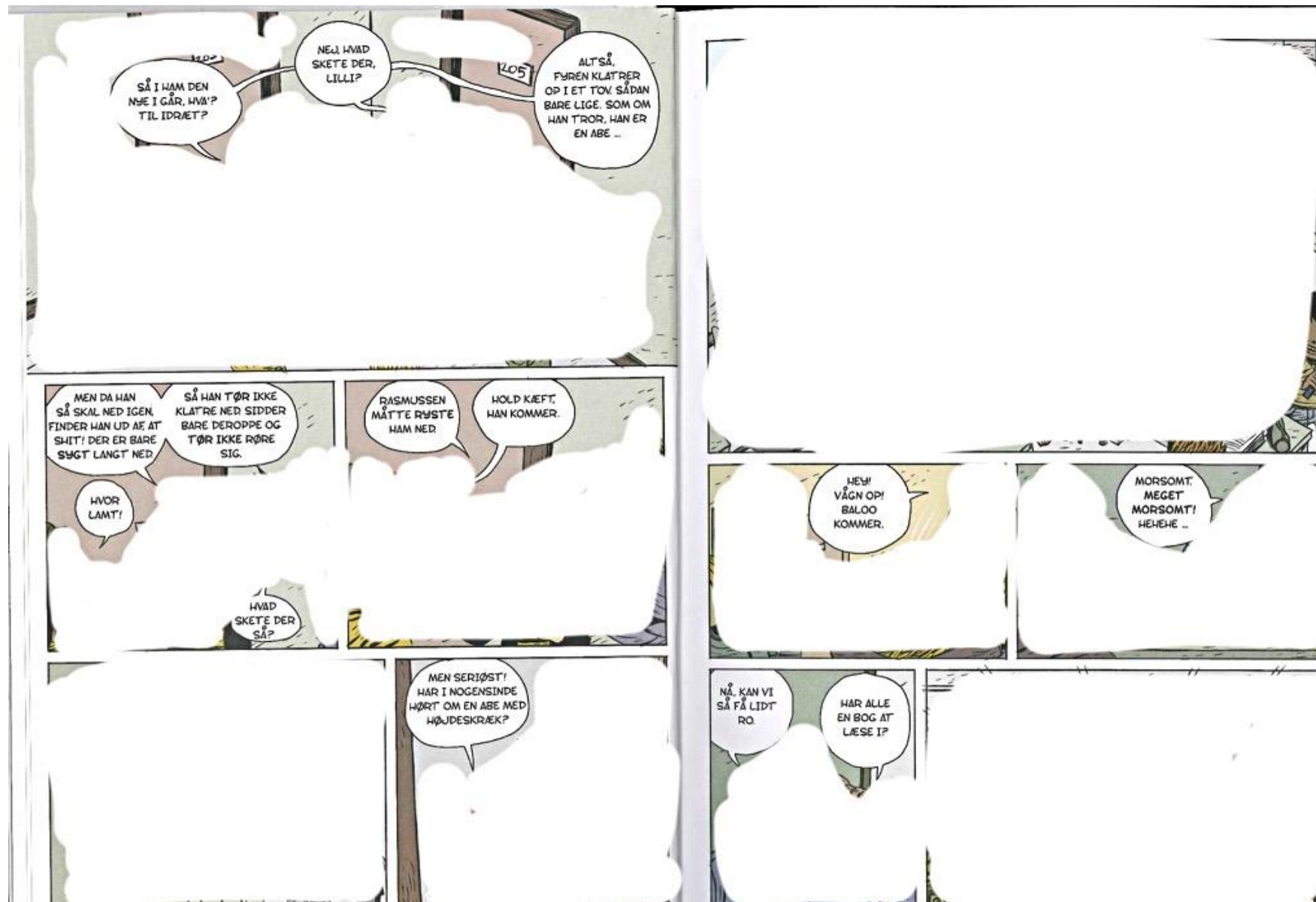
Anne Marie Helger
Mads Holger
Leonora Christine Skov
Naser Khader
Clement Kjærsgaard

Youtubere:

Morten Mynster
RobinSamse
Kristine Sloth
Rasmus Brohave
Julia Sofia

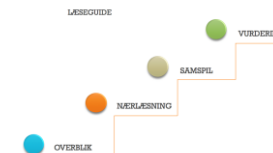


"Abefjæs"



"Abefjæs"





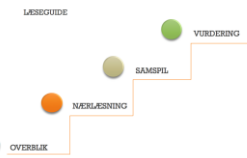
Skema til indholdstømning

Hvilken modalitet? (Noter' de forskellige modaliteter)			
Hvad får vi at vide? (Noter' kort indholdet)			
Hvilken modalitet er den primære? (sæt kryds og begrund)			

Hvordan er samspillet mellem modaliteterne?

Hvem er målgruppen? Begrund.

Hvad tror du tekstens funktion er?



Produktionsguide multimodal biografi - vejen til et godt produkt

Step by step

- Sæt system i dine valg. Udfyld skemaet (bilag...).
- Opret en ny bog i app'en BookCreator.
- Lav en indledning, hvor du fortæller, hvorfor DU mener, at din udvalgte kulturpersonlighed fortjener en plads i unge europæeres bevidsthed.
- Lav forside med din persons navn + billede + erhverv.
- Vælg, hvordan du vil placere dine modaliteter - overvej i hvilken rækkefølge, dine informationer skal præsenteres. Overvej ligeledes placering på siden, Er der noget, du vil have læst, set, hørt før anden info? Husk, at du kan påvirke din modtagers læsesti.
- Eksperimentér med forskellige versioner. Indskriv dine refleksioner over mindst 2 versioner i din log. Beskriv her, hvad der fungerer godt og hvorfor. Tag en beslutning om endelig version.
- Gennemgå dit færdige produkt - er der modaliteter, der skal udskiftes/ tilføjes? Er siderne i din bog harmoniske og rammer de målgruppen?
- Indskriv din kildefortegnelse og dit eget navn, klasse og skole på sidste side.
- Søg vejledning hos din lærer.
- Upload din færdige produktion til din classes lukkede Skoletube-kanal. I skal upoade jeres produktion som en ePub-format.

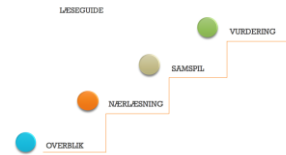
Sæt system i dine valg

- eksempel med musikeren Kim Larsen

Valg af modalitet	Information
Fx lydfil	her vil jeg indtale Kim Larsens "vidste du at...?" (Anekdoter og sjove informationer)
Fx billeder	skal illustrere, hvordan Kim Larsen ser ud fra første til sidste pladeudgivelse
Fx filmklip	skal vise, hvordan han ser ud, når han synger (Kim Larsen er bl.a. kendt for sin store mund)
Fx tekst	skal beskrive de væsentligste begivenheder i Kim Larsens liv
Fx tidslinie	skal illustrere og skabe overblik over Kim Larsens liv og karriere
Fx faktaboks	skal give et kort overblik over fakta (fx født, uddannelse, gift, børn mv.)

Sæt system i dine valg

Valg af modalitet	Information



Organisering af multimodale præsentationer og elevrespons.

Der skal afsættes den nødvendige tid til elev-evalueringen, så den ikke 'bare skal overstås' (vi anbefaler minimum 30 min. pr. respons). I en klasse vil der max være 10 multimodale præsentationer. Disse præsentationer foreslås organiseret efter følgende princip:

Grp A giver respons til BC
 Grp B giver respons til AC
 Grp C giver respons til AB

Grp D giver respons til EF
 Grp E giver respons til DF
 Grp F giver respons til DE

Grp H giver respons til IJ
 Grp I giver respons til HJ
 Grp J giver respons til HI

Grupperne går på opdagelse i én produktion ad gangen og giver feed-back skriftligt på de to evalueringsark. Først forholder responsgruppen sig til 'De 5 nedslag' - og derefter til 'sandwichmodellen'. Der afsættes 30 minutter til respons på én produktion.

De 5 nedslag:

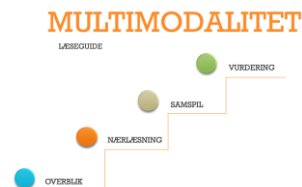
Indledningen/ catch - virker den efter hensigten?
 Det samlede udtryk - layout
 Valg af modaliteter, herunder vurdering af affordans
 Målgruppe - rammes den?
 Indhold - lærerigt?

Responsgruppen skal anvende **den digitale læseguide** i responsarbejdet for at finde begrundelser og hints til, hvad de skal kigge efter, når et produkt skal vurderes.

'Sandwich-modellen' som feedback-redskab - elev til elev-respons:

Responsgruppen skal fremhæve minimum 3 positive ting ved den multimodale biografi, give minimum 2 fremadrettede råd og 1 generel og samlet vurdering.
 Der skal være udførlige begrundelser, så modtager får noget værdifuldt med sig.

Organisering af multimodale præsentationer og elevrespons.



Hej gruppe _____. Her er respons fra gruppe _____.

I indgår nu i udvalget, der skal godkende bidragene til Århus2017. I skal vurdere de indsendte multimodale biografier. Husk at begrunde udførligt, så producenterne får noget værdifuldt med hjem.

MMT - elevrespons De 5 nedslag

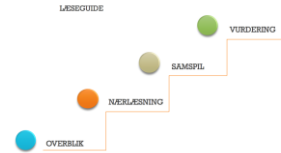
Det samlede udtryk - layout, hvordan opleves det? Er der en bestemt læsesti?

Indledningen: hvordan virker den og hvorfor?

Valg af modaliteter - hvordan virker det? Udnyttes modaliteternes affordans? Brug den digitale læseguide som hjælp til at få øje på, hvad du skal kigge efter.

Målgruppe - rammes den? - hvorfor og med hvilke virkemidler?

Indholdet - er det lærerigt og interessant formidlet? Blev du klogere på den fortalte kulturpersonlighed?



Organisering af multimodale præsentationer og elevrespons.

MMT – elevrespons

Sandwichmodellen - 3-2-1

Fremhæv 3 positive ting

Det var spændende/interessant ...
 Det virker rigtig godt, at ...
 Jeres brug af modaliteter gør, at ...
 Det var lærerigt, at ...
 Biografien er meget ...

Giv 2 gode råd

Et godt råd vil være ...
 Vi kan anbefale jer, at ...
 Tænk over ...
 Det vil være godt, hvis ...
 Næste gang skal I overveje ...

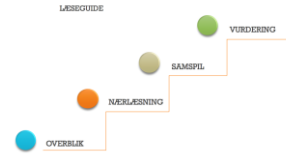
Levér 1 samlet vurdering

Generelt synes vi, at ...
 Samlet set er biografien ...

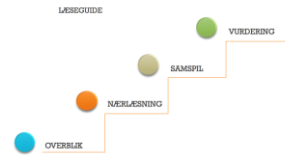
3:

2:

1:



Organisering af multimodale præsentationer og elevrespons.



Multimodale tekster

- afsluttende refleksionslog, som lyd-fil

Du skal nu lave en afsluttende refleksionslog over forløbet om multimodale tekster. Du skal aflevere din log som en **lydfil på cirka 1 minut** på minuddannelse.net.

Du skal forholde dig til din egen læring - både i forhold til det danskfaglige stof og til processen med at producere en multimodal tekst selv.

Forløbet har fordelt sig over fire faser:

- 1) Hvad er **multimodalitet**? Herunder har du lært om fagbegreberne affordans, redundans og funktionel specialisering.
- 2) **Informationssøgning**, afsender/modtager-forhold og kildekritisk at udvælge informationer – herunder at kende til forskellen på at integrere og citere
- 3) **Produktionsfasen**. Her skulle du få din tillærte viden og kompetencer i spil. Du skulle kritisk producere en digital, multimodal biografi om din udvalgte danske kulturpersonlighed.
- 4) **Præsentation og evaluering** af produktion, forløb og læringsmål.

Du skal forholde dig til alle fire faser og til **læringsmålene**, som var:

- Du kan kritisk søge, vurdere og bruge informationer fra nettet.
- Du kender til forskellige modaliteters styrker og samspil.
- Du kan træffe et bevidst valg om læsesti i en multimodal tekst.
- Du kan forberede, fremstille og præsentere en biografi i mindst tre modaliteter om en dansk kulturpersonlighed.

Til at hjælpe dig med at gøre status og udarbejde din log kan du bruge disse hjælpesætninger – skriv videre på mindst 7 sætninger:

- Jeg er under arbejdet med forløbet om multimodale tekster blevet klogere på ...
- Jeg undrede mig over ...
- Jeg forestiller mig, at ...
- Fremover vil jeg huske, at ...
- Jeg har lært, at ...
- Jeg blev opmærksom på ...
- Af nye fagudtryk lærte jeg ...
- Jeg synes, at ...
- Jeg er blevet mere nysgerrig på ...
- Jeg er blevet god til at ...
- Jeg synes, det er svært at ...
- Det andres produktioner gav mig den idé at ...
- Jeg brugte et digitalt værktøj til at ...
- Det bedste ved min produktion var, at ...
- Jeg synes, det er svært, at ...
- Af læringsmålene nåede jeg især ...
- Jeg har fået forståelse for, hvad ...

Vurderingsskema til lærer

	Vurderingskriterier	Over middel	Middel	Under middel
Indhold	Produktet indeholder en begrundelse for valg af kulturpersonlighed			
	Produktet viser genrebevidsthed (biografi)			
	Produktet integrerer kilder			
	Produktet citerer kilder			
	Produktet indeholder en korrekt litteraturliste			
Form	Layoutet er udformet, så det hjælper læseren med at læse indholdet i en rækkefølge, der giver mening			
	Der er brugt mindst tre forskellige modaliteter			
Samspil	Modaliteterne er affordante (dvs. at deres styrker udnyttes)			
	Brugen af funktionel specialisering og/eller redundans fremstår velovervejet (får vi forskellige informationer i modaliteterne, der tilsammen giver et billede af personen? Eller får vi den samme informationer gentaget i to/flere modaliteter? Virker beslutningen om det ene eller det andet velovervejet?)			
	Valg af modaliteter passer til den valgte person			
	Valg af modaliteter passer til målgruppen			